

Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ**

МАТЕРІАЛИ

IV Всеукраїнської науково-практичної on-line-конференції
(Суми, 21–22 листопада 2019 року)

У двох частинах

Частина 2

Суми
Сумський державний університет
2019

4.Kočiřová, K., Stavárek, D. (2015). Banking Stability Index: New EU countries after Ten Years of Membership. URL: http://www.iivopf.cz/images/Working_papers/WPIEBRS_24_Kocisova_Stavarek.pdf

УДК 336.7

Сикса Олександр Миколайович,

студент

Бєлова Інна Валеріївна,

д.е.н., доцент,

Сумський державний університет, м. Суми

НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ФІНАНСОВОГО НАГЛЯДУ В УКРАЇНІ

16 жовтня 2019 року відбулося підписання Президентом закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг», який після адаптаційного періоду, що триватиме до 1 липня 2020 року, скорочує кількість регуляторних та контролюючих органів на ринках небанківських фінансових послуг шляхом розподілу функцій Нацкомфінпослуг між Національним банком та Нацкомісією з цінних паперів та фондового ринку. Відповідно, обсяги нагляду Нацбанку зростають і будуть включати страхові, лізингові, факторингові компанії, кредитні спілки, ломбарди та інші фінансові компанії.

Це призводить до нової парадигми нагляду, де потрібно враховувати ризики, що йдуть від небанківського фінансового сектору. Кваліфікованих кадрів такої спеціалізації в НБУ поки немає, як і відповідної нормативно-правової бази, однак ризики, що йдуть від небанківського сектору присутні, і їх потрібно контролювати. І навіть більше: незалежно від того, що в українському законодавчому полі відсутні, наприклад, такі визначення як «промислово-фінансова група», «фінансовий конгломерат», ін. подібні, це не означає, що їх

немає в країні. Тому у зв'язку з гармонізацією законодавства до вимог Євросоюзу потрібне прийняття підходів до нагляду за такими об'єднаннями чи групами, що можуть бути суто фінансовими чи змішаними (поєднання фінансових компаній із виробничими).

Що стосується віднесення фінансових інституцій до фінансового конгломерату, то тут є різні підходи: як врахування розміру активів, так і факт присутності одночасно на кількох різних фінансових ринках (банківському, страховому, роздрібних інвестиційних послуг, корпоративного фінансування чи довірчого управління). Наприклад, приналежність фінансових об'єднань та груп до фінансового конгломерату Європейська практика визначає у Директиві 2011/89/ЄС на основі критеріїв та ознак, зазначених відповідними наглядовими органами. В ЄС фінансовий конгломерат визначається за трьома критеріями:

- 1) У складі об'єднання повинна бути присутня хоча б одна установа, яка займається або банківською діяльністю, або діяльністю з цінними паперами та хоча б одна установа, яка займається страховою діяльністю;
- 2) Групу очолює або інвестиційна, або страхова компанія, або банк. Частка фінансових компаній в балансі групи повинна складати не менше 40%;
- 3) Частка кожної фінансової установи в балансі групи повинна перевищувати 10%, або баланс найменшої фінансової установи повинен перевищувати 6 млрд. євро.

Так, наприклад, функціонує Credit Suisse Group – швейцарський фінансовий конгломерат, який надає: фінансові послуги, інвестиції, проводить інвестиційно-банківську діяльність, управління активами та інші. Або DNB – фінансовий конгломерат Норвегії (52 у списку конгломератів ЄС за 2018 рік) з переважаючою інвестиційною діяльністю (координатори нагляду - Комісія з нагляду, Secteur Financier (Люксембург), Польський фінансовий нагляд).

Відповідно до «Закону про додатковий нагляд за контрольованими компаніями фінансового конгломерату» (Закон про нагляд за фінансовими

конгломератом - FKAG), який наразі функціонує в Німеччині, змішана фінансова холдингова компанія, яка очолює фінансовий конгломерат, повинна повідомляти Бундесанштальт і Німецький Бундесбанк про компанії, що входять в конгломерат, один раз на рік. Про зміни в фондах компаній, пов'язаних з конгломератом, слід негайно повідомляти в Бундесанштальт і Дойче Бундесбанк (пункт 5 параграфу 28). Відповідно до параграфу 32: якщо представники компанії у разі умислу або по власній недбалості відмовляються подавати інформацію, всупереч пункту 5 параграфу 28, або надають невірну, неповну, несвоєчасну інформацію, тоді вони підлягають адміністративній відповідальності та зобов'язані виплатити штраф в розмірі до двохсот тисяч євро. Також, відповідно до пункту 1 параграфу 28, Федеральне агентство може заборонити змішаній фінансово-холдинговій компанії на чолі фінансового конгломерату здійснювати свої права голосу в материнській компанії фінансового конгломерату і дочірніх компаніях фінансового конгломерату, якщо:

- Змішана фінансово-холдингова компанія не надає інформацію, необхідну для нагляду на рівні конгломерату у відповідності до вимог;
- Існують факти, що свідчать про те, що особа, яка управляє діяльністю змішаної фінансово-холдингової компанії, не є надійною або не володіє професійною кваліфікацією, необхідною для ведення бізнесу;
- Існують факти, що свідчать про те, що особа, яка є членом контрольного органу спільної фінансово-холдингової компанії, не є надійною або не має досвіду, необхідного для виконання функції нагляду, а також для оцінки та нагляду за діяльністю, що здійснюється компанією.

Прикладом фінансових груп в Україні вважаємо групу навколо компанії «Конкорд капітал» (Concorde Capital). Це лідируюча на українському ринку інвестиційна компанія, яка, однак, має складну структуру власності. У 2007 році була створена КУА «Конкорд ЕссетМенеджмент». Також з'явилися сертифікати «Конкорд Стабільність» і «Конкорд Достаток», вкладники яких згодом постраждали.

Компаніям групи у кризовому 2008 р. приписували неповернення 85-мільйонного боргу «Мегабанку» та «Райффайзенбанку». В кінці 2012 року глава Concorde Capital, І. Мазепа, вирішив відмовитися від цього бізнесу: КУА «ПІОГЛОБАЛІ Україна» і «Конкорд Ессет Менеджмент» продали. Подібна ситуація відбулася і з фінансовою пірамідою «Forex trend», котру компанія Concorde Capital пообіцяла реанімувати, придбала, перейменувала в «PrivateFX», але нічого не допомогло. У 2015 році Комісія з цінних паперів і бірж США (SEC) запідозрила три десятка фізичних і юридичних осіб в незаконних оборудках. Серед підозрюваних була і компанія, яка раніше входила до групи Concorde. Після цього компанії довелося виплатити 4.6 млн. доларів штрафу.

Сьогодні в групу Concorde входять компанії-ліцензіати ТОВ «Конкорд Кепітал» і ТОВ «Новавест», які надають послуги на фондовому ринку України, кіпрська Concorde Investments (Cyprus) Ltd. Група володіє оператором зв'язку UMTC (ТОВ «Українські новітні телекомунікації»), інвестує в «Фінансову компанію «ОМП-2013» (бренд ТУМЕ) і в мережу приватних медичних клінік «Добробут».

Створення відповідного Європейським директивам та законам наглядового законодавства щодо діяльності фінансових груп та фінансових конгломератів дозволить ефективно протидіяти як махінаціям і нестабільності, так і ризикам, що виникають всередині цих об'єднань.